

Ekonomik Kriz ve İmkânsızlık Nedeniyle Belirli Süreli İş Sözleşmesinin Süresinden Önce Feshinde Sözleşmedeki Cezai Şartın Talep Edilemeyeceği

T.C.

Yargıtay

9.Hukuk Dairesi

Esas No: 2003/22636

Karar No: 2004/534

Tarih: 22.1.2004

Karar Özeti: Ekonomik kriz ve imkânsızlık nedeniyle belirli süreli iş sözleşmesinin süresinden önce feshinde sözleşmedeki cezai şart talep edilemez.

İlgili Mevzuat: 4857 sayılı İş K. 11, BK. 162

Yargıtay Kararı:

1. Dosyadaki yazılara toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, davacının temyiz itirazları yerinde değildir.

Davalının temyiz itirazlarına gelince;

Davacı dava dilekçesinde davalı Banka ile yaptığı süresi belirli hizmet akdinin süresinden

önce feshedildiğinden söz ederek, hizmet akdinde belirtilen cezai şart isteğinde bulunmuştur.

Mahkemece istek kısmen hüküm altına alınmış, karar taraf vekillerince temyiz edilmiştir.

Davacının davalı İktisat Bankası ile yaptığı hizmet akdi 3.2.2000 başlangıç 3.2.2002 bitiş sürelidir.

Anılan sözleşmenin 5. maddesinin b. fıkrasında "işveren sözleşmenin yürürlük süresi dahilinde 1475 sayılı İş Kanunu'nun 17. maddesi dışında veya haksız nedenlerle personelin görevine tek taraflı olarak son vermesi halinde personele ayrıldığı tarihteki aylık brüt ücretinin üç aylık toplam tutarında cezai şartı nakden ve defaten ödemekle yükümlüdür..." ifadeleri bulunmaktadır.

Tasfiye halinde bulunan davalı Banka davacının hizmet akdini 1475 sayılı İş Kanununun 13. maddesi gereğince kıdem ve ihbar tazminatları peşin verilmek suretiyle 31.1.2002 tarihi itibarıyla fesh edilmiştir.

15 Mart 2001 tarihli Resmi Gazetede yer alan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun 198 sayılı kararında; "Mali Bünyesindeki olumsuzlukların giderilmesini teminen 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14. maddesinin (2) numaralı fıkrası kapsamında alınması istenen tedbirleri almayan, kaynaklarını bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek şekilde hissedarlarının oluşturduğu sermaye grubuna aktaran, zararı özkaynaktan aşarak yabancı kaynaklara sirayet eden, mali bünyesindeki zafiyet taahhütlerini karşılayamayacak boyutlara ulaşan ve faaliyetlerine bu haliyle devamı mevduat sahiplerinin haklarını ve mali sistemin güven ve istikrarını tehlikeye düşüren İktisat Bankası TAŞ'ni temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetiminin 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14. maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarına istinaden Tasarruf Mevduat Sigorta Fonuna devredildiği belirtilmektedir.

1475 sayılı İş Kanunu döneminde yapılan bildirimli fesihlerde (feshi ihbar) kural olarak haklı neden aranmaz. Bu nedenle toplu iş sözleşmelerine işçiyi haksız fesihten koruyan; başka bir anlatımla iş güvencesi amacı güden hükümler konmuştur.

Dairemizce, feshi sınırsız ortadan kaldırıcı bazı toplu iş sözleşmeleri düzenlemelerine karşı geçerli sebep-makul sebep kavranılan geliştirilmiştir.

Buna göre; işyerindeki ekonomik kriz, ham madde sıkıntısı yeni teknolojilerin uygulanması, işçinin yetersizliği gibi durumlardaki fesihlerde feshi geçerli sebep olarak nitelendiriyor, kıdem ve ihbar tazminatlarının verilmesi kabul ediliyor; ancak, cezai şart

hükümlerine geçerlilik tanınmıyordu.

Dairemizin anılan uygulaması daha sonra çıkarılan 4773 sayılı Kanunla getirilen iş güvencesi hükümleri ve 4857 sayılı yeni İş Kanununda işe iade kavramı ile birlikte yasal statüye kavuşturulmuştur.

Öte yandan Borçlar Kanununun 117. maddesi gereğince de aynı sonuca varılmaktadır.

Eğer sözleşmenin kurulmasından sonra ortaya çıkan ifa imkânsızlığı; doğa olayları, kamu makamlarının engellemeleri veya üçüncü kişinin eylemleri gibi önceden kestirilemeyecek, aşılamayacak zorlayıcı nedenlerle gerçekleşmişse borçlu "normun koruma amacı" dışında kalan böylesine "atipik bir rizikodan" sorumlu tutulamaz. Borçlu ifası imkânsızlaşmış borcundan kurtulmuş olur (Borçlar Hukuku, Genel Bölüm, Serozon Rona, ifa Engelleri Haksız Zenginleşme, C. III, İstanbul 1998, s. 137, 138).

Somut olayda davalı Banka tasfiye halindedir. Tasarruf Mevduaü Sigorta Fonuna devredilmiştir. İş hukuku açısından fesih sebebi geçerlidir. Borçlar Hukuku açısından da işçinin hizmet akdinin devamında BK' un 117. maddesi gereği ifa engeli bulunmaktadır. Böyle olunca ceza şart isteminin reddi gerekir. Aksi düşünceyle isteğin kabulüne dair verilen kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA